

ब्वना दिसँ ब्वका दिसँ
नेपाल भाषाया लय् पौ
खोना पौ

लिधंसा पासा पुचः

खोना-ब्वौ

खोना पौ मासिक / KHONA PAU - MONTHLY

लुमंका दिसं

दंक व स्तरीय कम्प्युटर सेवाया लागि स्वापु तथा दिसं ।

- दक्ष व अनुभवी शिक्षक पाखे कम्प्युटर तालीम विइगु ।
- नेपाली व अंग्रेजी कम्प्युटर Typing, Design, Print, Photo Scanning यायगु ।
- Email, Internet या सेवा ।
- S.L.C. व 10+2 या विद्यार्थी पित्त ट्युशनया व्यवस्था व English Language स्यनेगु व्यवस्था न्यु मिलिनियम कम्प्युटर इन्स्टिच्युट खोना, दोवाटो, सैवु -१ फोन न ५४५२७०

दँ १

ल्याः २

ने.सं. ११२१ थिंलाथ्व १ बि.सं. २०५७ मंसीर ११ आईतवार

ई.सं. Nov 26, 2000

ग्वहाली ४ तका

(दे थकाली, त्वा थकाली व थिथि दाफाया कजि, चिच्या व गुरुपिन्त हना ज्या भवः)

न्हु दँ हना समारोह समिति पाखें साइकल ट्याली

नेपाल सम्वत ११२१ न्हु दया लसताय् न्हु दँ हना समारोह समिति पाखें जूगु साइकल रयालीया उलेज्या गा.वि.स.या नायो भाजु मदन कृष्ण डंगोलजुं याना दिल । ५०म्ह ल्याम्हपिन्सं व्वति कागु उगु रयाली खोना, वुंग व सैवु गा.वि.स. चाहिला खोनासं वया क्वचागु जुल । अथेहे न्हु दया लसताय् खोनाया वडा नं.२ व ३ या पासापिनिगु पाखें श्रीकाली घोया न्ह्योने लाछिइ ११२१ प्वा पाल्वा मत च्याकेगु नं ज्याजुल ।

न्हुदया लसताय् घो धलंधंकेगु थकालीपि हनेगु व नसंचा उलेज्या जुल

नेपाल सम्वत ११२१ न्हु दया लसताय् खोना वडा नं. ५ पाखें निस्वनातगु न्हुदँ हना समारोह समितिया ग्वसालय् कछलाथ्व पारु कुन्हु खोनाया दक्को दाफा वाजा सहित सुथे नसंचा उलेज्या स्वरुप सांस्कृतिक जुलुस नापं घो घो पतिकं धलंधंकेगु ज्या जुल । खोनाया दे थकाली, त्वा थकाली व दक्को दाफाया कजि, चिच्या व गुरुपिन्त हनेगु समेत ज्याजुगु उगु मूज्याया उलेज्या वरिष्ठ साहित्यकार भाजु रेवतिरमणानन्द स्यस्यः जुं याना दिगु ख । सांस्कृतिक जुलुस क्वचाय्का छगु समारोहनं जुल । दाफा कजि भाजु जीतगोविन्द महर्जनया सभापतित्वय् जुगु उगु ज्याभोलय् पाहाकथं ज्यापु महागुथीया केन्द्रीय नायो भाजु विपिन्द्र महर्जन, शाक्य सुरेन, केदारसितु, ललितपुर क्षेत्र नं.३ या सांसद र घुजी पन्त, खोना गा.वि.स.या नायो भाजु मदनकृष्ण डंगोल व वुंग गा.वि.स.या नायो भाजु प्रेमभक्त महर्जन पिन्सं नेपाल सम्वतया विषयलय् थथगु नुग खं प्वंका दिल । कृष्णभक्त महर्जन न्ह्याका दिइगु उगु ज्याभोलय् खोना ५ वडाया वडाअध्यक्ष भाजु इश्वर डंगोल सुभाय् न्वचु विद्या दिलस मूज्याया अन्तय् नेपाल सम्वत ११२२ न्हु दँ हनेयात लिधंसा पासा पुचःयात पाव्व लल्हाय्गु ज्या नं जुल ।

ज्यापु महागुथी खोना गां समिति निस्वन

ज्यापु महागुथी केन्द्रिय तः मुज्या (राष्ट्रिय सम्मेलन) या लागि थीथी थासय् गां सम्मेलन याना गां कमिटि दय्केगु व उगु कमिटिपाखें जिल्ला अधिवेशन याना जिल्ला गां लागा कमिटि व केन्द्रिय कमिटिया लागि प्रतिनिधि पिं ल्यय्गु ज्या धमाधम जुयाच्वंगु वुखं जिमित

साक्षरोत्तर कक्षा

न्ह्यज्यात ।

लिधंसा सामुदायिक अध्ययन केन्द्र, खोना पाखें वंगु २०५६ साल मंसिर निसें २०५७ वैशाख तक खुलाया साक्षरता कक्षाय् तालापिन्त थ्वहे मंसिर १, २०५७ निसें स्वला यागु साक्षरोत्तर कक्षा संचालन जुल । खोना वडा नं.२, ५ व ८ य् जुगु उगु कक्षाय् छसिकथं मयजु इन्दु डंगोल, मयजु समना डंगोल व भाजु नातीकाजी महर्जन स्यनेज्या यानाच्वंगु ख ।

ख्वना पौया विमोचन लिसें स्वक्वगु प्रचलित लिपि धें धें वल्ला कासा न्ह्यज्यात

नेपाल सम्वत ११२१ न्हु दया लसताय् लिधंसा पासा पुचःया ग्वसालय् निक्वगु प्रचलित नेपाल लिपि धें धें वल्ला कासाय् तालापिन्त दसिपौ इनेज्या, स्वकोगु प्रचलित नेपाल लिपि प्रतियोगिता व लिधंसा पासा पुचः पाखें पिदंगु खोना पौ (लय्पौ) विमोचन ज्या वंगु कौलागा ३० लक्ष्मीपूजा कुन्हु जुल । कृष्ण भगत महर्जनपाखें न्ह्याका दिइगु उगु ज्याभोया उलेज्या कविवर पूर्ण वैद्यजुं पानसय् मतच्याका याना दिइगु ख । पुचःया नायो भाजु कृष्णहरी डंगोलजुया सभापतित्वय् जुगु उगु ज्या भोलय् लसकुस न्वचु पुचःया न्वकु भाजु चन्द्रलाल डंगोल याना दिइगु ख । ज्या भोलय् पाहाकथं शाक्य सुरेन, नेपाल लिपि गुठीया नायो भाजु मदनमुनी वज्राचार्य, अनिल स्थापित व खोना गा.वि.स.या नायो भाजु मदनकृष्ण डंगोल पाखें थथगु मन्तव्य प्वंका दिल सा खोना पौया विषयलय् सम्पादक मण्डल पाखें भाजु राजेन्द्र डंगोल अले लिपि प्रतियोगिताया वारे

थ्यंकवगु दु । थ्वहे सिलसिलाय् वंगु मंसिरया ४ गते ज्यापु महागुथी खोना गां समिति निस्वन । लक्ष्मीदास डंगोलया अध्यक्षताय् १७ दुजदगु उगु समितिइ न्वकु, छ्यान्जे, ल्यु छ्यान्जे व दांभरी छसिकथं हरि श्याम, बुद्धिरत्न, हरिराम, मनिराजयात ल्यगु जुल । अथेहे मू दुजलय् कृष्ण उराय, ज्ञानवहादुर न्यावि, ज्ञान वहादुर वालवाला, चन्द्रलाल, रघुनाथ, टेकवहादुर, देव वहादुर, कृष्णहरी, बुद्धिवहादुर, दिल्ली वहादुर, काजीवावु व ज्ञानेन्द्रपिन्त ल्यगु दु । अथेहे ज्यापु महागुथी यल जिल्ला गां लागा सम्मेलन (तःमुज्या) थोहे वइगु मंसिरया १७ गते सुनागुठी जुइत्यंगु दु सा केन्द्रिय तःमुज्या थ्वहे वइगु पौषया ८ गते जुइत्यंगु दु ।

(खोना लय् पौया विमोचन यासे खोना गा.वि.स. या नायो भाजु मदनकृष्ण डंगोल)

भाजु बुद्धिरत्न डंगोल प्रतिवेदन पेश याना दिल । उगु ज्याभोलय् खोना पौया विमोचन खोना गा.वि.स.या नायो भाजु मदनकृष्ण डंगोलजुं याना दिलसा निक्वगु लिपि प्रतियोगिताय् तालापिन्त कविवर भाजु पूर्ण वैद्यजुं दसिपौ लल्हाना दिल ।

थासय् साइकल गयावना थ्यंके फुम्ह न्हाप लाइगु थुगु कासाया उलेज्या वरिष्ठ साहित्यकार भाजु रेवति रमणानन्द स्यस्यःजुं याना दिइगु खः । ज्याभोलय् पाहां कथं साहित्यकारपिं शाक्य सुरेन, केदार सितु, ख्वना

गा.वि.स.या नायो मदन कृष्ण डंगोल, ज्यापु महागुथीया केन्द्रिय नायो भाजु विपिन्द्र महर्जन व लिधंसा पासा पुचःया नायो भाजु कृष्णहरी डंगोलपिन्स नेपाल सम्वत व भिगु सांस्कृतिक महत्वया वारे मन्तव्य विया दिल । क्लवया नायो भाजु वेखामुनीमहर्जनया सभापतित्वय् जुगु थुगु कासाय् जम्मा १५म्ह कासामि पिन्सं व्वति कागु खःसा छसिकथं ५७ मिनेट व २६ मिनेट विका भाजु नारायण कृष्ण डंगोल न्हाप, भाजु संजय डाडा ल्यु व भाजु प्रदीप डंगोल ल्यु या ल्यु लागु दु ।

सम्पादक मण्डल

चन्द्रलाल डंगोल
शरण गोपाल डंगोल
कृष्ण भगत महर्यन
राजेश डंगोल
जयराज महर्यन

पिकाक

लिधंशा पाशा पुचः

C/o ५४२८४६

शाकु

राजमती प्रिन्टिग प्रेस

फोन ५३४५२७

हजारौं सेनायात पराजित
यायुगुसिवें थःगु मनयात
त्याके फुम्ह हे धात्थेंम्ह
वीर खः

धम्मपद

साकक भिंक नसाः ज्वलंया
निर्ति सिद्धिकाली मसला
छयला दिसं नापं हलु, मल्टा,
जि क्यले माःसा जिमित
स्वापु तया दिसं
सिकाली मसला उत्पादक
भीमवहादुर पुनवि, खोना-१

सम्पादकीय

नेपाः देःया सन्दर्भय् वेरोजगार व अशिक्षाया ल्वय् छगु तधंगु समस्या जुया च्वंगु दु । गुकिया हुनिं देः विकाशया ज्याय् तक्क पंगः जुया च्वंगु दु ।

भीगी गांया सवाल्य् धायगु खःसा थ्व गां राजधानी हे अवस्थित जुया शिक्षाया महत्व व आवश्यकतायात वा चाय्के मफया थौं भीपि हरेक दृष्टिकोण असक्षम जुजुं वनाच्वंगु खः । भीके दुगु आर्थिक पूर्वाधारयात तिवः दैकथंया वांलागु तुः चिकं व कृषि व्यवसाययात आधुनिक पद्धति छयला थौंया व्यापारीक स्थल्य् प्रतिस्पर्धायात न्यज्याय् फुगु खःसा छुं भतिचा जुसां वेरोजगारी व गरिवीया समस्या मदैगु खः । मेखे अशिक्षाया म् हुनीयानान थःके दुगु शीप कला व अवसरयात दुवाला उकियात न्हुगु प्रविधि छयला प्रतिस्पर्धायात वनेमफया च्वंगु खः ।

छखे वेरोजगारी समस्यां यात शैक्षिक स्थल्य् वांमलाकक लिच्व लाकलसा मेखे भीगी मानिसक सोच नं निहं स्वया निहं दासत्व प्रवृत्तिया हावि जुया वनाच्वन । भीसं गुवल्य् नं थःपिन्सं हे छुं कथंया उद्योग याय् धैगु सहास मयाना गुकिं आत्मसम्मान साथ आत्मनिर्भर जुया म्वाय् फै । थुगु कथंया ज्या ज्वने मफुत सदां जागिरया ल्यूने व्वांय् व्वांय् जुइगु न्हुगु फेसन कथं ल्लाः हुसुलु प्वाः फुसुलु ज्वीगु ल्वचं भीत गस्तयाना हया च्वन ।

भीगी गांया निम्न आर्थिक स्थितिया थ्व पराकाष्ठय् थ्यंगुया ल्युने भीसं अपुक्क हे खंके फु कि, छखे वेरोजगारी समस्यां सा, म्येखे अशिक्षा । थ्व निगु समस्याया न्योने भीपि अशक्त जुजुं वना च्वन ।

थौंया भीगी प्रयास धयागु प्रत्येक छेंया सकल जः पिनी आत्मनिर्भर ज्वीकथंया घरेलु रोजगार याय्फैगु कथंया सोच व लकस तयार याय्मागु दु । लिसं प्रत्येक छेंजःपिं म्होत साक्षरता तक्क ज्वीकेगु पाखे न्यव्वाय् माः गुकिया निर्ति भी सकल खोनाया सचेत वर्ग थ्व पाखे पला न्याकेगु खःसा सम्भव अवश्य जुइ फु ।

खवना पौ व्वने धुंका

दकसिवे न्हापा थ्व खोना पौ पिदंगु स्वयदया अतिकं हे लयता । थुगूकथं हे लिपानं उतिकं न्हयाना वने फयमा धका शुभकामना देखासैं थःत मने लयावगु छुं खँ तय तयना ।

थ्वं खोना पौया थी थी सुचं, बाखँ अले मे मेगु खँ च्वयबले उके प्रयोग जुइगु खग्व गुगुकी भीगी सामान्य बोलीचाली प्रयोग मजुईगु अले भतिचा थुइकी मफईगु खँव तयगु छुटै खँव दकु धका न्हापांगु पेज तसा पाठक वर्गतः लाभान्वित जुईगु खनेदु ।

नापं लेखतः पिकाय्वले यक्क ताहाक जुईक मच्चसा वांलाइगु खनेदु छाय् धासां खँ ताहाक जुया व्वने हे आय् वु थें जूगु दु ।

अथेहे तुं खोनाया संस्कृति व साहित्य जक मजुसे अन्य सुचं, भीस्य पिकायमागु खँत नं तया पिकायमा अतिक हे वांलाइगु तायका च्वना ।

सन्त राम डंगोल**ल.पु.खोकना, नायला****प्रस्तावित विश्व सम्पदा खोनाः छगु चर्चा परिचर्चा**

-रायन

अपाङ्ग सु खः ?-प्रेमभक्त डंगोल
अन्धा कल्याण संघ

थ्व विश्वया दुग्यंगु प्राकृतिक देन व मानविय देन चाहे व धार्मिक सांस्कृतिक श्रोत न्यागु हे जूसां वयात संरक्षण व सम्बर्द्धन यात भावी पुस्तायात त्यकेया निर्ति यूकेस्कों थी थी थाय् पुरातात्विक, प्राकृतिक व सांस्कृतिकयात विश्व सम्पदाय् दुथ्याका तःगु दु । नेपाया सन्दर्भय् जक खं ल्हायगु खःसां लुम्बिनी, स्वयम्भु, पशुपतिनाथ, बौद्ध, चांगुनारायण, ये, यल व ख्वपया लाय्कु सांस्कृतिक धार्मिक व पुरातात्विक अन्तर्गत अथेहे सगरमाथा व शाही चितवन राष्ट्रिय निकुन्ज प्राकृतिक श्रोत अन्तर्गत यात १०गू थाय् थ्व धलखय् दुथ्याका तःगु दु । धलखय् नेपाया नेवा गांत खोना व पनौति नं दुथ्याइगु सम्भावना यक्को अपोया वगु दु । थ्व छगु सम्पूर्ण नेपामीया गौरवया खं खः ।

थ्व सन्दर्भय् खोना विश्व सम्पदाय् लायत्यंगु हुनित, विश्व सम्पदा घोषित जुइ धुंका वइगु समस्या, चुनौति, अवसर अथेहे थुकाया निरन्तरतायालागि याय्मागु पहलत वारे दुग्यक अध्ययन व अनुसन्धान याय् मागु तत्काल आवश्यक खनेदु अले थुकिया वारे जनसाधारणयात चेतना विइगु, संरक्षण, सम्बर्द्धन व विकासय् सहभागि याकेगु व सहभागि यायेत उत्प्रेरित यायगु, अवसरयात पाय्छि कथं उपयोग याकेगु व याय्गु पाखे सरकारया सम्बन्धित निकाय नापं जनसाधारण वांलाक ध्यान तयमागु खने दु । मखुसा विश्व सम्पदा छगु माकया गलः खिचायात धैगु उलान्य् चरितार्थ जुइफु ।

थन भीसं दकसिवे न्हापां खोना गां छाय् विश्व सम्पदाय् प्रस्तावित जुल धयागु खं निर्णय रुपं सिइके माः थुइकेमाः । थ्व गांया मौलिक संस्कृति व परम्पराय्, थ्व छें हे विश्व सम्पदाय् प्रस्तावित यायगु निर्ति मू भूमिका म्हितुगु दु । विश्वय् गनं ज्वःमलागु संस्कृति अथेहे योजनावद्धतय् दय्का तगु गां व छें साय्द भीगी निर्ति साधारण जुइफु तर थुकिया सांस्कृतिक मूल्य व मान्यता अथेहे विकासया पद्धति छगु तधंगु शिक्षा व सम्पत्ति जुइफु ।

खोना विश्व सम्पदाय् प्रस्तावित जुगु तर धलखय् मलानिगु इलय् हे श्री ५ या सरकारया सम्बन्धित निकाय व जनसाधारण पिन्सं थुकिया आवश्यकता, महत्व व फाइदाया वारे व्यापक रुपं प्रचार प्रसार याय्मागु खनेदु गुकिया जनमानसय् थुकिया वारे दुविधा मदय्मा । अथेजुया तत्कालं सम्बन्धीत निकाय पाखें छगु समिति स्वना प्रस्तावित विश्व सम्पदाया समस्या, चुनौति, समाधान व अवसरया पहिचान याय्गु नापं उकियात पाय्छि कथं तात्कालीन, मध्यकालीन व दीर्घकालीन रणनीति दय्केगु व थुकियात वांलाकक कार्यान्वयन याय्गु निर्ति श्री ५ या सरकारया थी थी निकाय तयगु दथुइ समन्वय याय्गु ज्या न्याकेमागु खनेदु । अथे हे नागरिक समाज नं थ्व ज्या सुथांलाकेया निर्ति फूगु चागु कथं राजनीतिक व मेमेगु पाखें पूर्वाग्रहि मजुसे ग्वहाली याय्मागु आवश्यकता खनेदु । केवल व्यक्तिगत फाइदा जक मस्वसे समाजयात फाइदा जुइ कथं भूमिका म्हितल धासा थ्व ज्याय् तः धंगु तिव जुइगु निश्चित दु । सम्बन्धित निकाय पाखें संरक्षण व सम्बर्द्धनया निर्ति दय्कातगु निर्ति, नियम वांलाकक पालना याय्गु व याकेगु निर्ति उत्प्रेरित याय्गु ज्या नागरिक समाजं याय्फु ।

प्रस्तावित विश्व सम्पदायात वय्फुगु समस्याया वारे छक दुवाल्य् । च्वय् न्यथनाथें खोना छगु थगु हे मौलिक संस्कृति दुगुलिं सम्पदाय् प्रस्तावित जुगु ख । तर थ्व मौलिक संस्कृतियात निरन्तरता विइगु थौंया तधंगु समस्या व चुनौति जुया च्वंगु दु । खासयाना पश्चिमी संस्कृति या हावा विश्व न्यंकं नयानावना च्वंगु व थुकिया प्रभाव गाक्कं नेपायात लाय् धुंकुगु दु । अथेहे भारतया हिन्दि संस्कृतिनं गाक्कं हे हा काय् धुंकुगु सन्दर्भय् थगु मौलिक संस्कृतियात वचे यायेगु निर्ति प्रत्येक व्यक्ति, समाज व सम्बन्धित निकाय पाखें आवश्यक पला ल्होनेमागु खनेदु । अथेहे नेपामी तयगु आर्थिक स्थिति वःमलागु भन खोनामी तयगु आर्थिक स्थिति अक्क हे स्थानाच्वंगु अवस्थाय् भीगी मौलिक संस्कृतियात म्वाका तयगु निर्ति अनावश्यक तड्भडक व भार जुइगु नखः चखःयात समयसापेक्ष जुइक म्वाका तयमागु खनेदु ।

खोना विश्व सम्पदाय् प्रस्तावित जगु अवस्थाय् आःनिसैंहे एकिकृत पूर्वाधार विकास लागु याय्मागु खनेदु । खोना दुने ढल निकासया व्यवस्था गुगुजुया च्वंगु दु थुकिं दीर्घकालिन जुइ कथं ज्याजुल धासा भन हे वांलाइ । अथेहे गां दुने पुलांगु ल्वहं व अप्पां सियातगु लया सुधार याय्गु, वस्ती विस्तारया निर्ति पाय्छि थासय् जग्गा अधिग्रहण यात मागु भौतिक पूर्वाधार दय्केगु ज्या नं आनिसैं हे शुरु याय्मागु खनेदु । खोनायात विशेष स्वायत्त शासन अन्तर्गत लाका थनया विकास निर्माण व संस्कृति संरक्षण व सम्बर्द्धनय् स्थानिय सरकारयात हे सहभागि याय्मागु दु । आवश्यक जनशक्ति तयार याय्गु पाखें नं तुरुन्त पला ल्होनेमागु खनेदु ।

यदि खोना गां विश्व सम्पदाया धलखय् लात धासा थुकिं खोनामी तयगु जीवनय् आर्थिक कायापलट जुइगु सम्भावना यक्को दु । मात्र थुकियात पाय्छि, कथं उपयोग याय् सय्के माः । स्थानिय पर्यटकीय गाइड तयार यात परिचालन याय्गु, स्थानिय श्रोत परिचालन यात पर्यटकीय सामान दय्केगु, स्थानिय उपलब्ध मजुगु तर पर्यटकतयसं येकिगु वस्तुया वजार व्यवस्था याय्गु, म्यूजियम चाय्केगु, पाहां छें (गेष्ट हाउस), रेष्टुरेन्ट चाय्केगु अक्क फुसा होटेल चाय्केगु, पर्यटक शुल्क म्हाया उकि पाखें पर्यटक सूचना केन्द्र थाय् थासय् चाय्केगु, पर्यटक शौचालय् दय्केगु, गांया वातावरण सफा याय्गु व पर्यटक गाइड एसोसिएसननापं सम्पर्क तया इलय् व्यल्य् सांस्कृतिक ज्याभूवः व्ययगु थेंजागु छुंछुं ज्या न्याकल धासा थो हे नं खोनायालागि आर्थिक अवस्था सुधार जुइगु तधंगु लं जुइफु । अक्क थुलि जक मखु विश्वय् खोनाया मौलिक संस्कृतिया वारे प्रचार प्रसार जुया नेपाया हे अर्थतन्त्रय् वांलागु तिवः जुइगु खनेदु ।

अन्तय् विश्व सम्पदाय् खोना गां लाइगु छगु तधंगु गर्वया खं खः । थुकियात निरन्तरता विइगु निर्ति मागु आधारशीला दय्केगु लागि सरकारी स्तरं व नागरिक समाजं थः थगु थासं फुगु चागु ग्वहाली याय्मागु आवश्यकता खनेदु । अथेहे थःथगु जिम्मेवारी, कर्तव्य व दायित्व पालना याय्गु नापं थी थी निकाय दुने समन्वय यात खोनामी नाप नापं नेपाःया आर्थिक स्थिति वांलाकक ट्यूपा हय्गु पाखें सकस्यां तन मन विया ग्वहालि याय् माःगु दु ।

यदि छं मनु मस्वसे
अपाङ्गता जक स्वःसा
अपाङ्ग सु खः ?

यदि न्याय्या निर्तिं हालाच्वंम्ह
थः किजापिनिगु सः मन्यंसा
स्वाय् सु खः ?

यदि छं थ तःकेहे नापं खंमल्हासे
थः स्वया अलग्ग तयातल धासा
मानसिक अपाङ्ग सु खः ?

यदि छं सकसिगु अधिकारया
लागि पला मछ्युसा
लङ्गडा सु खः ?

अपाङ्ग मनुनापं छंगु व्यवहार हे नं
भीगी तधंगु अपाङ्गता जुइफु ॥

छपुचः कविता**मृत्यु**

जिन्दगी म्वानाया
छगु तफिगु सर्तिफिकेट खः मृत्यु ॥

साहस

बुद्धया गुलुपा लाकेगु
सहास दु जिके
सुं राहुलया
पित्याः ल्वय् तनिगुजुसा ॥

विकास

नय् मखंपिन्त
भाराया वासः खः
थौंया भीगी विकास ॥

बुद्ध्याचा

कुरुख्यया दथुइ
बुद्ध नुगः घाना
महारथि पिनिगु न्ह्योन
जि छम्ह शान्तिया बुद्ध्याचा ॥

मजिमगागु फोन ल्या

वीर अस्पताल (इमरजेन्सी)
२२३८०७

पाटन अस्पताल
५२२२९५ / ५२९०४८

कान्ति अस्पताल ४९९५५०
प्रशुतिगृह २५३२७६

शिक्षण अस्पताल
४९२८०८ / ४९२५०५

एम्बुलेन्स सैवु ५३६६७३
खोकना गा.वि.स. ५३२९५६

टेलिफोन इन्क्वायरी १९७
टेलिफोन मर्मट १९८

जिल्ला प्रहरी ललितपुर ५२९२०७
प्रहरी कन्ट्रोल रुम १००

वारुण यन्त्र ललितपुर ५२९१९९

खं ग्व धुकु

किरण डंगोल

स्वापु सम्पर्क
ख्वा पौ मुख पत्र
भूयालचा टि.भि.
च्वसू लेख
लजगा पेशा
हलिम विश्व
बंगवारा भूगोल
उसाय् स्वास्थ्य
लकस वातावरण
सूलचं घडी
ज्यासना पुचः कार्यसमिति
न म्ज्या अधिवेशन
ज्वसा ज्यामः । लवः
म्हो कम
हुनि कारण

खंलावल्हा

मंगल डंगोल व लक्ष्मीमाया डंगोलया कोखं न्हापाम्ह सुपुत्रया रुपय् खोना तभ्या त्वालय् २०१८ साल आश्विनया ३० गते जन्म जुयादिम्ह भाजु मदनकृष्ण डंगोल थौं कन्हे खोना गांया नायो खः। प्रमाणपत्र तगिंतक आखः ख्वना २०३७ सालं निसें वासः पसः तया स्वास्थ्य्या ख्यलय् थगु लजगा न्हायाका च्वनादिगु दु। ने.क.पा.एमालेया खोना गाउं पार्टी कमिटीया दुजः जुया २०४९ साल व २०४४ सालया स्थानिय निर्वाचनय् गा.वि.स. अध्यक्ष पदय् त्याका दिइम्ह भाजु मदन २०४० सालं युनिसेफ पाखें खोनाय् संचालन यागु वातावरणीय सरसफाइ परियोजनाय् नं ज्या यानादिधुंकु दु। भाजु मदन कृष्ण डंगोलजु नापं थ्व ख्वना पौया लिसे जुगु खंलावला थन न्ह्यव्वयागु जुल।

❖ छि निक्क तक्क अध्यक्ष जुया छिगु कार्यकालय् थ्व गामय् च्छाय् वहगु ज्या छु छु जुल ?
मदनः थ्व गामय् छु छु ज्या जुल धयागुला जिं धया च्वने मागुला मखुथें च्वं। छिकपिन्सं नं खनाहे च्वंगु ज्या खः। न्हापा जिपिं गा.वि.सय् मवयानिबलय् गांया अवस्था गथे खः आः गथे खः थ्व छक छिकपिन्सं विचायाना स्वयादिसं। गा.वि.स.यात केन्द्रीय स्तरं वइगु वजेटयात गाउं परिषदय् तया पारदर्शी ढंग वजेट विनियोजन याना छुं छुं विकास निर्माण ला जुहे जुल। अथेतुं थ्व वजेटं याय् मफुगु खोनाया न्हापां निसेंया तच्चगु समस्याया रुपं भागुपाःया पहिरो, लं या समस्या, दे धःया समस्या, शैक्षिक समस्या, वातावरणीय समस्या खः। सरकारी वजेटं तिचों निसे देवलाछि तक पिच याय्गु, जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण आयोजना पाखें भागु पाः पहिरो पनेगु ज्या गुगु जुल उकि जित तसक्कं गर्व जुल। अथेहे न्हापां निसें स्कूल दयानं प्राथमिक शिक्षां च्वयागु वनेत ६।७ किलो मिटर तापाक यलय् थ्यं वना वों वनेमागु थासय् सकसिगु ग्वहालीं भिथाय् निगु स्कूल मा.वि. तक याय्फुगु नापं भि किसानतय् प्वा व म्हुतु चुलाकिगु दे धः यात गाक्कं सुधार याय्फुगु थ्व ज्या नं जिगु लागि गामय् या खः। अलय् भिगु थगुहे गा.वि.स.या वजेटं वातावरणीय सरसफाइया लागि चविया ढल निकासया ज्या गुगु जुया च्वन थुंहे जिगु कार्यकालय् च्छाय् वहगु ज्या धका जिं भापिया च्वन।

❖ मदन जी छि राजनीतिक ख्यलय् पला तया दिइगुया उदेश्य छु खः ?
मदनः न्हापा स्वःनिगया दुने दकसिवे न्ह्यो त्वनेगु लः, विजुली मत, व आखः च्वनेगु पाठशाला थें जागु विकासया पूर्वाधार दया न्यंकन परिचित जुगु थ्व खोना गां खः। ३० वर्षया पन्चायत कालय् गामय् समय सापेक्ष विकास मजुगु जक मखु भ्नी पूर्वा पिन्सं तया थकुगु नां तकनं भ्नीगुहे लिक्कसं च्वंगु गाया जनतां, नगरया जनतां म्ह मसिइका च्वनेमाल। थौकन्हे खोना धयागु हे म्हमस्युपिं यक्वः दु। हरेक दृष्टिकोणं भिपिं ल्युने लाना च्वंगुयात वाः चाय्का बहुदलिय व्यवस्था वय्धुंका थुकियात सुधार याय्गु नातुनां गरिव शोषित पिडित जनताया पक्षय् धस्वाना च्वंगु पार्टी ने.क.पा.एमाले यात विश्वास याना जि थुगु राजनितिक ख्यलय् पलातयागु खः।

❖ भ्नीगु गामय् थौकन्हेया समस्या छु छु खना ? अलय् थ्व समस्या गथे याना समाधान याय्गु विचा दु ?
मदनः धाय्गु खःसा भ्नीथाय् यागु मुख्य समस्या धयागु वातावरणीय सरसफाइया कमी, खोनाया मुल सडकं फांटय् वनेगु लंया अभाव, कृषि उत्पादनया हास, कमजोर आर्थिक स्थिति, सामाजिक अन्धविश्वास, व सुदृग् संस्कृतिया जगंनं याय्गु थें जागु थौं कन्हेया भ्नी थाय्या मुः समस्याया रुपं जिं खना च्वना। वथें म्ये म्येगु समस्यानं यक्वः दु। भ्नीगु समस्या गवलें व्वाइ मखु। समस्या हे विकासया छगु तगिं खः।

उकिं आः थ्व थी थी समस्याया समाधान याय्गु भवलय् चःविया लागि गुगु धः दय्केगु ज्या जुया च्वन थ्व ज्या पुवन धासा नं छुं भतिचा अभनं वातावरण सुधार जुइगु आशा याना सां आर्थिक विकासया लागि खोनायात पर्यटकीय क्षेत्रया रुपय् विकास याना उकिपाखें फाइदा काय्फेगु मतिवना व ज्या नं जुया च्वंगु दु। अलय् कृषि उत्पादन वृद्धि याय्या लागि नियमित रुपं लः चलेयाय्गु व किसान समुह दय्का इलय् व्यलय् न्हु न्हुगु ज्ञान शीप विइमागु आवश्यक ताया उगु ज्यायालागि नं प्रयास जुया च्वंगु दु नापं खोनाया मूल सडकं फांटय् लं स्वाकिगु भवलय् तारया लं दय्केगु ज्या जुया च्वंगु दुसा आ टारया लं लिसे खोनाया मुल सडक नापं स्वाइगु लं नं दय्केगु लागि कुतः जुया च्वंगु दु।

❖ छि पर्यटकीय विकासया खं न्हयथना दिल उकिं छगु न्हयसः तय् खोनायात विश्व सम्पदा सूचि दुथ्याकि धैगु खं न्यना थ्व खं गन थ्यन ? अलय् खोना यात छु आधारय् विश्व सम्पदा सूचि तय्यंगु ख ?
मदनः खः खोनायात विश्व सम्पदा सूचिइ तय्यगु लागि कारवाही करिव करिव अन्तय् थ्यने धुकुगु दु। श्री ५ या सरकार पुरातत्व विभागया सक्रियताय् गा.वि.स.या माग कथं कारवाही न्ह्याना आ थ्व खं UNESCO केन्द्रिय कार्यालय थ्यने धुकुगु दु। आः घोषणा याय् जक वाकी दिन।

खोनायात विश्व सम्पदाय् लाइगु आधार धयागु थथे खः।
१. भौगोलिक रुपं प्यखें फांटया दथुइ दय्का तःगु वस्ती।
२. व्यवस्थित ढंग शहरीकरण याना वस्ती छयला तःगु गथे कि गामय् दुने छचाखेरं लं स्वाना दथुइ कस लं दय्का तःगु अलय् गांया दथुइ लाक्क लाछि नापं मुख्यगु देगः दुगु।
३. देशय् दुने दय्का तगु लं मुक्कं हाकुलो व पुलांगु अप्पां सिया दय्का तगु।
४. थाय् थासय् तुं, फल्वा, पुखु लाछि दुगु
५. विश्वय् गननं मद्दु कथं छें या एक रुपता वय्क दय्का तःगु
६. अलय् थगुहे मौलिक संस्कृतिया ल्यं दनिगु गां।
७. दकसिवे न्हापां निसें सहकारी सिस्टमं सुदृग् व भिगु तूः दय्केगु ज्या आतक्क नं परम्परागत ढंगं मदिकक न्ह्याना च्वंगु।
आदि थीथी कारणं विश्वय् गनं ज्व मलागु पुलांगु व्यवस्थित शहरीकरणया कारणं हे खोना विश्व सम्पदा सूचिइ दुथ्याइगु आधार खः।

❖ विश्व सम्पदाय् लाना गांयात छु फाइदा ज्जी लिसे जनतायात छु फाइदा ज्जी ?
मदनः विश्व सम्पदाय् लाय्गु धैगुहे छगु गर्वया खं खः। छाय् धासा विश्वय् गननं ज्व मलागु सम्पदा भिगु गामय् ल्यनाच्वंगु दु। खोना विश्व सम्पदाय् लात धासा गां यात विश्वं म्हसिया च्वनि सा म्येखे थुकिया संरक्षणया लागि UNESCO पाखें नं मागु ग्वहाली याय्फु नापं पर्यटक पाखें कर म्हया छुं भतिचा आर्थिक लाभ जुइ अथेतुं जनतां पर्यटन व्यवसाय याना आर्थिक लाभ काय्फु अले भ्नीगु परम्परागत शैलीं छें दिन माःसा सरकारं १० प्रतिशत आर्थिक अनुदान व छें दनियात मागु सिं न्यायबलय् सिइ सरकारी कर मिनाहा विइगु व्यवस्था जुया च्वंगु दु।

❖ छि हाकन गा.वि.स. अध्यक्ष पदय् दनिगु विचा दुला ?
मदनः जि छम्ह ने.क.पा. एमालेया कार्यकर्ता खः। जिगु ज्याया मुल्यांकन याना पार्टी जितः गुगु थासय् तया ज्या याकेगु निर्णय याइ। वहे कथं जिं पला न्ह्याकेगु ज्जी।

❖ अन्तय् थ्व पत्रिका मार्फत पाठक पिन्त छुं धाय्गु दुलाकि ?
मदनः गां विकास याय्त छम्ह व्यक्तिया कुतलं सम्भव जुइ मखु। उकिं थ्व गांया दक्को बुद्धिजीवि, समाजसेवी, जनप्रतिनिधि व संघ, संस्था पिनिगु सहयोग उतिकं माः। उकिं विकासया ज्याय् सकसितं ग्वहाली याय्तः इनाप याना च्वना।

खोना चिकं

साक्क व भिंक घासा दय्केया नितिं
खोना तेल मिल या १००% सुदृग्
सियातःगु तुः चिकं छ्यला दिसं।

फोन ५४१२२८ मिल खोक्ला तेल ठील
५४१४०८ छें प्रो. नन्दराम डंगोल,
पो.व.नं. ११६६९ खोना-३, दोंबु।

टाइचिन व मेमेगु वा यागु वांलाक्क
दंक् घजि ल्हुइमाःसा नापं न्याय्माःसा
लुमंका दिसं।

घजि फछिल्हुइगु ज्याला (५-)-व्यातका जक।
फोन ५४३३५३, पूर्णश्री चिउरा उद्योग
तिचो, सैवु प्रो. पूर्णप्रसाद डंगोल

व्याहा, कय्तापूजा थें जागु परताभवय्यात
शुद्धगु मरी माःसा छिगु अर्डर वमोजिम
इलय् हे दंक्, भिंक अले ल्ववनापुसे ट्वंक
वांलागु मरी उपलब्ध याना विइ।

इश्वर डंगोलया मरी पसः,
खोना दोवाटो, चितो, सैवु।

बुदिया मिन्तुना

थुगु पुचःया दुजः व खोना वडा नं.६ या
अध्यक्ष भाजु दिपक राम डंगोलया वंगु
मुखः अष्टमी कुन्हु ३२ दं क्यंगु बुदिया
लसताय् वय्कःया भिं उसाय् व ताआयुया
कामना याना च्वना।

लुः मिना पुचः
खोना, यल।

भ्नीगु समाजया यथार्थता

-हरिभक्त डंगोल

विश्वया इतिहासयात लिपुइका स्वयंगु खःसा नेपा दे ब्राजित धुंकाया निगुगु जलश्रोतया धनिगु दे खः। तर अर्थतन्त्रया दृष्टिं विश्वया दोश्रो गरीव मुलुक जुया च्वंगु दु। अथेतुं ख्वना गां थ्व नेपा दे दुने लागु छगु हरेक दृष्टिकोणं ल्युने लाना च्वंगु नेवाः गां ख। दकले न्हापां विजुली मत च्यागु गां, तु चिकंया ख्याति जुगु गां धका आ भ्नीसं न्हापायागु गर्व जक याय्गु सिवाय् छुंन याय् मफया वथे ताय्का च्वना। मू पेशाया रुपय् बुज्या हनावयाच्विपि खोनावासीपिं तुः चिकं दय्का मिइगु, साहुपिनिगु ज्यालादारी ज्यावनेगु व मेमेगु ज्यायात विकल्पया रुपय् छयला वयाच्वंगु ख। मू पेशा बुज्यायात कया वयाच्विपिन्त वुं ज्यापाखें प्येला (चार महिना) जक ज्या दैगु व वाकी दुगु च्याला अर्धवेरोजगार जुइका च्वनेमाला च्वंगु दु। परम्परागतरुपं याना वयाच्वंगु बुज्याय् नं अर्थशास्त्रया सिद्धान्तं लिच्व लाका च्वंगु दु लिसें उत्पादनय् निहं स्वया निहं म्हो जुया वनाच्वंगु दु। छखे गरिवी भन भन लितुलिना च्वंगु दुसा मेखे एकाइसौं शताब्दीया ठिकेवेसा भाः व अनगिन्ती आवश्यकताया (ल्यं ४ पेजय)

भंगु समाजया .....

भण्डार भुके दु । गुकि भंगु आवश्यकतायात पूर्ति याय्मफया आशाकृति मिखां स्वयमाला चंगु दु । थुकथं प्यखें गरिवी व बेरोजगारं चिना भी प्रत्येक नेपा:मिया छयने आतकया दुने १२,०००- तका यागु वैदेशिक ऋणया भारं स्वत्ययका च्वनेमागु दु । थुकि भंगु दे. व भावी पूस्तायात गुकथं लिचव लाकिइ धैगु खं धयाचनेमा: थें मच्चं । गुकि भीसं धाय्फु कि थौया प्रत्येक मनूत स्वभावं हे बेरोजगार, गरिवी व अशिक्षां लित्तु मत्तु लिका च्वनेमालाचंगु दु । थ्व समस्यायात पूर्तियायूत अनेकथंया परिस्थिति, रि तिथिति, आर्थिक, सांस्कृतिक, मनोवैज्ञानिक पक्षतय्गु सामना याय् मागु ज्वी गगु पूर्तिया निरतिं विभिन्न खंयात नुगलं ध्यायुइका व्यवहारय् छयलेगु कुत: याय्मालिगु दु । अथे मखसे थ्व खंय् भीपिं इलय् हे सन्नेत जुया ज्यायाय् मफत धासा भंगुपिं थौं कन्हेया बेरोजगारी, अर्धबेरोजगारी, यातायातया अभाव, ल: व ध:या अभाव, भिंगु पुसा व सा:या अभाव, कृषि उत्पादनया हास, शीप व चेतनाया कमी, मभिंगु वातावरणीय प्रभाव, मुद्रा स्थिति लिसं अप्चोया वनाचंगु वैदेशिक ऋण भार थें जागु थि थि ल्वय् नं आ: वडगु नीन्यादं, स्वीदंया दुने भी न्हगु हुम्ला, जुम्लाया स्थितिइ मध्येनि धका धाय्मफु । अभ्र धाय्गुख:सा अन्तर्राष्ट्रिय ख्यलय् जुसा सोमालिया व इथोपिया थें जु मवनिता धयागु शंकाया न्ह्यस: चिं दनावय्फु ।

उकिं भीपिं मुना भीसंहे भुके दुगु चेतनाया कमी, अभाव,

अन्धविश्वास व अनावश्यक परम्परायात वा:चायका न्हगु युगया शीप व रोजगारमुलक ज्याय् संलग्न जुइगु विकासया ख्यलय् न्हगु पला न्हयाकेगु प्रयास अनिवार्य जुइधुकल ।

कत:यात ज: विइत थ: हे च्याना विइमा: धयागुथें जागु ओजपूर्ण खंय् दुवालेगु ई ख: थ्व । अथे खयानं जिम्मेवारी यापात्र जुया च्वपि मनुतय्सं हे वामलागु लंपु ज्वना थौं भिंगु न्हयोने स: थ्वय्का वया चंगु दु । समाजं थ्व वा चाय्के वहुगु खं ख: ।

यदि थौं भंगु प्रयास विलासी जीवन हनेगु कथं संघर्ष व कर्मक्षेत्रयात त्वता वनेगु खसा भंगु जीवनया अर्थ वा धाय् म्वानाया छु औचित्य मदय्फु । यदि थुकथं विचा याय्गु खसा लुइपाश्चरथें जापिं विद्वान पिन्सं रेविजया वास, मेकमिलनं साइकल व न्युटनं गुरुत्वबलया अनुसन्धान सायद मयानिगु जुइ । गुकिं छुं धैर्यता, साहास व बुद्धिया बलं कोलम्बसं अमेरिका पत्ता लगेयाथें हिलारी व तेन्जीङ्ग्या पुरुसार्थ हिमालयात स्वत्य थें सहि चिन्तन व चेतनायात जागरुक याना ई लिसे थ:पिंनं गतिशील जुया न्ह्यज्याय् मागु दु । देवकोटा, भानुभक्त, मोतिराम आदिं जुया भी वनेगु हे भंगु थौं या आवश्यकता ख: ।

गुकिया निरतिं भुके विद्यमान जुया चंगु अज्ञानता व अचेतना (लाज, डर, त्रास) थें जागु ल्वय्यात म्हंसिइका सामाजिक, शैक्षिक, धार्मिक, राजनितिक, आर्थिक न्ह्यागुहे क्षेत्रय् नं समय सापेक्ष जुया आधुनिकताया प्रगतिशील ज्याय् हातेमालो याना वनेगु हे भिं जुईताया ।

त्व:पुया श्राद याय्गु ला ? अवश्य नं भिंगु खं ल्हाइपिनि शत्रु प्वाय् प्वाय् दइ । जि भित्तिचानं ग्याय् मखु । सुकरातया जि सिकें गुलि शत्रु गुलि शत्रु तर वं छपला लिमच्यु । आखिर आ संसारं वयागु नां मका:ला ? आ:जि ग्याफर जुया लिचेलेगु धैगु ख:सा जिगु नां लिपा सुना काइ ? वेंया देशय् सदिमह वें धा:थें थ्व लोकं हे वें धासा जित छाय् वें मधाइ ? इपिं वें लाकि जि वें ? " मनंखं ल्हाकूं ल्हाकूं लें वनांच्वमह च्वाकिंचिया मनंखं नापनापं वया म्हनं सना च्वनिं ल्हा पुतुपुइका छथों क्वाना चंगु खनां दंक मस्त वया ल्यू ल्यू लाय् बुइथें न्हि न्ह्युं वना च्वनिं ।

लंय् छम्ह भुंडी त:ग्मह मनूनं वयात मेसं स्वय्थें भ्वाया भ्वायां स्वया च्वनिं । व खनां च्वाकिंचि भन ल्हा पुतुपुइका छथों क्वातुक्वाना द्यो खाय्थें दिगिदिगि खा खां वें धुसुधुसु पलाय् छिना न्ह्या वनिं । देव:लाछी थ्यंका व्वाय् वनां देग: ह्योने चंगु बाजं थाय्गु फल्वाय् थाहां वनी । पुच: पुच: मनुत मुना भत्तिइ थ्व सा: मसा: गफ न्याय्का च्वं पिं, वाहवामं म्हितेगु खं ल्हाना च्वपिं वं गुठीया छ्योलाय् चिसवा मवगु गफ याना च्वपिं फुकक मनुतयगु मिखा आकाभाकां च्वाकिंचिके

खोनाय् नेपाल सम्वत न्हु दं हना ज्याभुव:

न्हु दं	ज्या भुव:	गवसा खल:
ने.सं. ११००	थलाछि त्वालय् पम्पलेट च्वया तिकेगु ज्या जुल ।	लिधंसा पासा: पुच
ने.सं. ११०१	पम्पलेट च्वया तिकेगु ज्या जुल	लिधंसा पासा: पुच
ने.सं. ११०२	दे न्यंक पम्पलेट च्वया तिकेगु ज्याजुल ।	लिधंसा पासा: पुच
ने.सं. ११०३	पम्पलेट च्वया तिकेगु व वहनि गणेद्यो फल्वाय् मैनवति च्याकेगु ज्या जुल ।	लिधंसा पासा: पुच
ने.सं. ११०४	किनकिन जाल व्वय्केगु, पम्पलेट च्वया छे न्यंक तिकेगु, गणेद्यो फल्वाय् चिकिचा धंगु सांस्कृतिक ज्याभो जुल ।	लिधंसा पासा: पुच
ने.सं. ११०५	किनकिन जाल व्वय्केगु, पम्पलेट च्वया छे न्यंक तिकेगु, तुल निंकु व्वय्गु व वहनि गणेद्यो फल्वाय् चिकिचा धंगु सांस्कृतिक ज्याभो जुल ।	लिधंसा पासा: पुच

(खोनाय् जगु ने.सं. न्हुदं हना ज्याभुव: थुकथंहे छसिकथं पिथनेगु गवसाकथं थिथि खल: पुच: व संस्था पाखें याना वयागु ज्याभुवया वारे जानकारी विया ग्वाली याना दिइत इनाप याना च्वना । सं)

पूर्वगीं मतिनामी

रघुनाथ-४

मतिनायागु जिगु चकंगु सर्गतय् न्हिया न्हिथं चल वन ।

दोष मखु थ्व छंगु, छाय्की जिगु जीवनय् दुखया खुशी वा:वया विल धा:सा ॥

नुगलय् लाय्कू दना मतिनाया अपार भण्डारया, अथेंतुं थ:म्ह थुनेमाल ।

दोष मखु थ्व छंगु, मतिनामी छें त्वता वनसां, गुम्हेसिके धनया हाहाकार दु धा:सा ॥

लोकं धाइ मतिनाया ख्यलय् दुना जूपिं वेंया धलखय् लाइ धका ।

दोष मखु थ्व छंगु, छाय्की मतिना छु धयागु मथूगु थ्व समाजय् ॥

न्ह्यस:तल सुनानं जित: आ छुयाय्गु छ याक जुया च्वनेला धका

कासाय् बुइधुकुम्ह कासामी जि, ख्वीया धा: हाय्केगु सिवाय् छु याय्फै जिं ॥

लावनिं ।

ल्हा: ल्होना, पति ध:स्वाका दिगिदिगि खाखां म्यें निपु दुम्ह राजनितिक नेतां भाषण याय्थें च्वाकिंचां भाषण याइ "हे दुइ कोटी मनु दुगु देशय् च्वपिं तैतिसकोटी देवतापीं ! बाँलाक न्हाय्पं दुया न्यना दिसं । थ्वं खुद्द मनुतयत न्ह्यलं चाय्केगु ज्या छिम्पिनिगु लाकि थ्व च्वाकिंचिगु ? यदि छिम्पिनिगु धैगु ख:सा आतक छु स्वया च्वना ? मखु यदि च्वाकिंचिगु धैगु ख:सा ग:तां मनुपिनिगु खँयात लाय्लाय् बुइगु थ्वं गामय् ग:तां मनुम्ह याना छाय् जन्म विया ? धा याकनं न्वं वा । छु जिपिं मचांवल्य म्हितबलय् मै, बाकुचा व धाय्तया भोय् नया वयाथें आनं भवय:जक नया च्वनेगुला ? धा याकन धा । खुद्द मनुया न्ह्यलं छाय् मचाल ? च्वाकिंचिया भाषण व्युव्युं वयाकें छयने फस्वोकक पुयात:गु तपुलि वें कुतुं वनि । स्वया च्वपि मनुत हततं न्हिली । वहे इले आकासे नं न्याइ, ग्यानपुक्क स: वइ । सकसं आकासे मिखा व्वइ, छुं खनिमखु वरू छवं न्वं वाना हइ "हा SSS, हा SSS, हा SSS, मनुतय्के धर्म मनुसेलिं गन न्ह्यलं चाइ ? न्हापाला सुथय् न्हापालाकक आम फल्वाय् च्वना बाजं थाइवल्य सकलें सुथें जुल धका: न्ह्यलं चाय्की । आ बाजं थाय्गु तोते धुंकां न्ह्यलं मचाइगु ला स्वभाविक । न्हापा जुसा द्योधका शील सदाचारं युक्त जुया सकलयात उपदेश विइपि आ: व शील सदाचार गो ? भनं आला जीवहे मफेक त्वना हसिबसी मतसे लाक्वो म्हुतु ल्हाना ल्वाना जुसेली न्हलं चालिला ? हा SSS, हा SSS, हा SSS"

लाछी च्वपिं मनुत फुकक ग्याना के के कुनी । तर च्वाकिंचि भन दिगिदिगि खाना आकाशे स्वया ल्हा वें वें स्वानां जागे जुइ "छु जिपिं न्ह्यावलें न्हापाथें बाजंजक थाना, नौगा: हे उखेंथुखें मसिक ककुइ थ्यंका त्वनां भोय् जक नया

च्वनेगुला ?"

भौचिया न्हयोने छुं चा कयकुथें कयकुना च्वपिं मनुतपाखे स्वया धाइ "हे दाजुकिजा तता केहेपीं ! स्वइदिसं आ येना च्वनेगु ई मखुत, थ्व २१औं शताब्दी ख: । १६ औं शताब्दीया विचा: हाकुतिना छ्योमाल । छु भीपिं न्ह्यावलें गुठीइ छ्योला चीसवा मवगु खंय् जक ल्वानां च्वनेगु ला ? धलिं छग:या खें दाजु व कीजा ग:तां ज्वना ल्वाना च्वनेगुला ? वं अबुया श्राद्ध मया:, थ्वं द्यो मच्चं, व घसू व्या: मकं, वं घसूया ला मतसे नकुम्ह, वयाथाय् थ्वं मसा: आसानाराचिया म्हाय् हाकुचिया काय्याके पयनं वंगु आदि इत्यादि सुयागुं चियो चर्चा जक याय्गु ई थ्व ख:ला ? थ्व देग: च्वाक्य वना प्यखें मिखा व्वया छक: स्व: । न्हापां न्हिनय् हे थौं हालिगु वं सैवु फांटय् इपाइपा कंगु छें स्वस्वं आम कीदागु न्ह्यपुं थुइका सो । भीपि जक छाय् ल्यूने लात ? भीसिनं वथें छें दयके मा: लाकि

म्वा: ?" च्वाकिंचां ख्वाल्य चित हनुं भा:सू लना धाइ "तर थ्व दुखया खं खं, थौं भीपिं भन भन ल्यूने लाना वना चंगु दु । वाज्या पिन्स वादे निसं क्वेनाय तक देध: ज्याय् फु तर व धलय् भीसं ल: तकं नं हय्मफु । भी वाज्यापिन्स त्वा: त्वाल्य पुखुतुं व फल्वा दयके फु तर भीसं व तुं व पुखुली ना: तकं ई मफु । वाज्यापिन्स दे न्यंक व सिकाली थ्यंका ल्हातं सिइफु तर भीसं व क्वार क्वार स: वगु ल्हातकं मिलय् जकहे याय् मफु । वाज्या पिन्स भीत चुक खंक छें दने फु आ वहे छें भीसं वा ज्वगु प्वलं तकं ल्होने मफु । थ्व छु जुगु भीसं याकनं वा: चाय्के मा:गु दु, मखुसा म्हिग: भीपि कुदेशं वयापिं आ: हाकनं थ्व थासं दनां वनवास वनि माली, मखुसा रुमाल छकू लाया: पशुपतिइ व स्वयम्भूइ फेतुवने माली । सँस्कृतिया नामं भीसं भीगु जीवन गति न्ह्याइगु व भीगु सहि पहिचान याइगु संस्कृति जक

मचादबु

घरमा बसी पढनु नै जाति

- पुर्णलक्ष्मी डंगोल

कक्षा :- ९

चोरी रंग धन कमाउनु भन्दा आफ्नो पानना बगाई दिन चर्चा गर्नु नै जाती । दिनभर खराब साथीहरूसँग डल्नु भन्दा, घरमा बसी पढनु नै जाती ॥

बेकाममा त्यसै बस्नुभन्दा खेल खेल्नु नै जाती । दिनभर सिनेमा हेर्नु भन्दा घरमा बसी पढनु नै जाती ॥

अरुसँग भगडा गरी हिडनु भन्दा चुप लागेर बस्नु नै जाती । दिनभर मन्दिरमा गई पूजा पाठ गर्नु भन्दा घरमा बसी पढनु नै जाती ॥

पहेर सगरमाथा जस्तै उच्च श्रृंखलामा रहन सक्छो महात्मा गान्धी जस्तो महान व्यक्ति बन्न सक्छो पूर्णमाको चन्द्रबनी जगतलाई प्रकाश दिन सक्छो

त्यसैले त म भन्छु शून्यवाद कुरा गर्नुभन्दा घरमा बसी पढनु नै जाती ॥

(थ्व मचा: दबु जुगुलिं मचातयसं गथे च्वयाहगु ख: अथेहे पिकयागु जुल । सं.)

हनेमा:गु दु । भंगु वामलागु उला क्यनिगु संस्कृति भीसं छाय् हनेगु ? संस्कृतिया 'स' जक नां कया च्वनिपिन्सं न्हिं दोलं दो भत्ता नया च्वनि धा:सा थ्व संस्कृति भी ल्हा: हुसुलुपिं व प्वा: फुसुलुपिन्सं जक सिना म्वाका: तय मा:गुला ? संस्कृतियात भीसं जक म्वाकेगु कि सरकारं ? उकी भीसं भीगु संस्कृतिइ नं न्ह्यस: थने मा:गु दु । भी मचातयसं नं थौं कम्प्युटरय् म्हिते मागु दुसा भीगु म्हुतुं नं इन्टरनेट, विज्ञान व न्हू न्हूगु प्रविधिया खं पिहां वय्मा: । थ्वं खं खं लाकि मखु हे दाजुकिजा तताकेहेपिं ? यदि जि धैगु खं मखु धयागु ख:सा सुकरातयात विष त्वंका स्या:थें जित नं विष त्वकिं, मुसुमुसु न्हिला व विष त्वनेत जि तयार"

वं सू पहव:म्ह च्वाकिंचिया भाषण न्यना फुकव स्वक्व:मिपिनि न्ह्यपुइ ल्हावसा त्वइ । सकसिया छप्वां म्हुतुं लाछि थ्वइ । "च्वाकिंचिया खं पाय्छि खं, भीपिं याकनं न्ह्यलं चाय्केमा:गु दु"

-किन्भत

